

تعیین عوامل ورشکستگی مالی شرکت‌ها با استفاده از افشای حسابرسی

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱۱/۰۷

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۱۱/۰۸

کد مقاله: ۱۸۲۶۵

آسیه فرازنده نیا^{۱*}، نوروز نوراله زاده^۲، هما امیری نیا^۳،
الهام فلاح^۴

چکیده

هدف از این تحقیق تعیین عوامل ورشکستگی مالی شرکت‌ها با استفاده از افشای حسابرسی بود. جامعه آماری این تحقیق شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران در نظر گرفته شد. برای انتخاب نمونه شرکت‌های مورد آزمون، هر شرکتی که معیارهای انتخاب نمونه را دارا نبود به طور سیستماتیک از نمونه شرکت‌ها حذف شد. در نهایت طبق محدودیت‌های نمونه‌گیری، نمونه نهایی ۱۲۰ شرکت در دوره آزمون بین سالهای ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ و در مجموع تعداد ۶۰۰ سال-شرکت انتخاب شد. در این تحقیق عوامل مؤثر بر ورشکستگی در قالب ۳ فرضیه سازماندهی و ارتباط آن با شاخص ورشکستگی از طریق الگوی رگرسیون لجستیک سنجش شد. نتایج آزمون فرضیه‌ها نشان داد که بین افشای اطلاعات در گزارش حسابرسی در مورد بدهی‌ها (فرضیه ۲)، نتایج عملیات در سال جاری (فرضیه ۳) و شاخص ورشکستگی شرکت ارتباط معناداری وجود ندارد. این در حالی است که محتوای گزارش حسابرسی دارای افشائات در مورد اقلام با ماهیت دارایی (فرضیه ۱) با شاخص ورشکستگی ارتباط معنادار دارند. بنابر نتایج این تحقیق، دارایی-ها، به عنوان مهمترین عوامل تبیین کننده ورشکستگی شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار تهران شناسایی شد.

واژگان کلیدی: ورشکستگی، عوامل ورشکستگی، افشای حسابرسی، حسابرسی

۱- دکترای حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب (نویسنده مسئول) zfarazandehmia@gmail.com

۲- دکترای حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

۳- دانشجوی مدیریت مالی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب

۴- کارشناسی ارشد حسابداری، موسسه آموزش عالی غیردولتی غیرانتفاعی سناباد گلپهار

۱- مقدمه

در شرایط متغیر اقتصادی و نوسانات شدید در محیط‌های تجاری تصمیم‌گیری مالی نسبت به گذشته رابردی‌تر شده و همواره با ریسک و عدم اطمینان همراه می‌باشد و واکنش سریع و درست مقابل شرایط بسیار متغیر بازار، در موقعیت بنگاه‌ها نقش بسزایی دارد؛ از این رو، یکی از راه‌های کمک به سرمایه‌گذاران به منظور ارائه‌ی اطلاعات به آنها، ارائه‌ی الگوهای مناسب پیش‌بینی دور نمای شرکت است (صالحی و بیگی، ۱۳۹۲).

با توسعه‌ی بازارهای پولی و مالی و متعاقب آن حاکم شدن وضعیت رقابتی، صاحبان سرمایه برای حفظ سرمایه، متوسل به روش‌هایی شده‌اند تا بحران مالی شرکتها را پیش‌بینی نمایند. با توجه به اثرات درماندگی مالی شرکتها بر مدیریت، سهامداران، مشتریان، بستانکاران و سایر افراد ذینفع، همواره یافتن شاخص‌های هشدار دهنده وقوع درماندگی مالی یکی از جذاب‌ترین و با اهمیت‌ترین حوزه‌ها در تحقیقات مالی بوده است زیرا چنانچه بتوان در مورد وقوع آن پیش از رخداد اطلاعاتی به دست آورد، می‌توان از پیامدهای اقتصادی و اجتماعی آن کاسته و یا حتی جلوگیری نمود (موسوی شیری و طبرستانی، ۱۳۸۸). با تاکید بر متمایز بودن مفهوم درماندگی مالی از ورشکستگی لازم به ذکر است که درماندگی مرحله‌ی قبل از ورشکستگی بوده و شرکت‌هایی که درمانده می‌شوند لزوماً ورشکسته نمی‌شوند. با این حال آن دسته از شرکت‌های درمانده که موفق به تجدید ساختار مالی و سازمانی خود نمی‌شوند معمولاً پس از دو سال از بروز آثار درماندگی به مرحله‌ی ورشکستگی می‌رسند (منصورفر و غیور، ۱۳۹۲).

محتوای گزارش‌های حسابرسی بر پیش‌بینی سرمایه‌گذاران از آینده شرکت تأثیر می‌گذارد و بازارهای سرمایه ممکن است نسبت به انتشار گزارش حسابرسی واکنش نشان می‌دهند؛ اما نکته‌ی اساسی برای حساب‌برسان این است که به عنوان نمایندگان بازار، چگونه می‌توانند از محتوای گزارش حسابرسی در جهت اجرای اثربخش وظایفی چون اعتباردهی، سود ببرند. همانطور که ابعاد کمی بر کیفیت گزارشگری مالی مؤثر است، به نظر می‌رسد که محتوای گزارش حسابرسی نیز به طور بالقوه بر پیش‌بینی ورشکستگی شرکت در مراحل مختلف نیز اثرگذار است.

۲- مبانی نظری

۲-۱- ورشکستگی

چهار اصطلاح عمومی عدم موفقیت^۱، ناتوانی در ایفای تعهدات^۲، نکول^۳ و ورشکستگی^۴ معمولاً در ادبیات به جای یکدیگر مورد استفاده قرار می‌گیرند. عدم موفقیت واحدهای تجاری معمولاً در نبود مدیران آموزش دیده، مجرب، توانا، سازگار یا فقدان ابتکار عمل اتفاق می‌افتد. در بررسی تعدادی از واحدهای تجاری ناموفق، مشخص شد که کل دارایی‌ها و بدهی‌های مرتبط در این واحدها، افزایش قابل ملاحظه‌ای داشته‌اند ولی مدیریت ناکارآمد علت اصلی عدم موفقیت شرکت است (نیوتن، ۲۰۱۰). درماندگی مالی به معنی عملکرد منفی شرکت است. به عبارت دیگر هنگامی که یک شرکت نمی‌تواند تعهدات فعلی خود را برآورده کند، دچار درماندگی مالی است. والتر (۱۹۵۷) در مورد اندازه‌گیری مفهوم تکنیکی ناتوانی در ایفای تعهدات بیان می‌دارد که باید معیار اصلی برای توصیف آن، مورد استفاده قرار گیرد نه معیار سرمایه در گردش سنتی. در مفهوم تکنیکی ناتوانی در ایفای تعهدات، ممکن است یک موقعیت موقتی باشد، اگر چه اغلب باعث اعلان ورشکستگی رسمی می‌شود (آلتن، ۱۹۶۸). یک شرکت زمانی در درماندگی مالی است که مجموع بدهی‌هایش بیش از ارزش منصفانه کل دارایی‌های آن باشد. بنابراین، خالص ارزش واقعی شرکت منفی است. ناتوانی تکنیکی در پرداخت دیون به راحتی قابل تشخیص است، در حالی که ورشکستگی به طور جدی‌تر نیاز به یک تجزیه و تحلیل جامع دارد که معمولاً انجام نمی‌شود. در نهایت، زمانی که مشکل در دادگاه مطرح شد، ناتوانی مالی عمیق می‌شود. این سرانجام یک شرکت ورشکسته است و به قول معروف گفته می‌شود «زنده بی‌ارزش» که به ضرر مالکان و بستانکاران تمام می‌شود (آلتن، ۱۹۶۸). ورشکستگی زمانی رخ می‌دهد که شرکت زیانهای دائمی و جدی داشته یا توانایی بازپرداخت بدهی‌هایی را که فراتر از داراییهای آن است، نداشته باشد.

۲-۲- عوامل ورشکستگی

تعیین علل یا عوامل ورشکستگی و مشکلات مالی در هر مورد خاص کار آسانی نیست. در اغلب موارد دلایل متعددی با هم منجر به پدیده ورشکستگی می‌شود. عوامل ورشکستگی را می‌توان به طور کلی به دو دسته دلایل درون سازمانی و برون سازمانی

1 Failure
2 Insolvency & Financial distress
3 Default
4 Bankruptcy

تقسیم نمود. دلایل برون سازمانی عبارتند از: ویژگی‌های سیستم اقتصادی، رقابت، تغییرات در تجارت و بهبودها و انتقالات در تقاضای عمومی، نوسانات تجاری، تأمین مالی و تصادفات. عوامل درون سازمانی ورشکستگی واحدهای تجاری عواملی هستند که واحد تجاری می‌تواند با انجام اقدامات مناسب، از آنها جلوگیری کند. اغلب این عوامل ناشی از تصمیم‌گیری غلط است و مسئولیت آنها را باید به طور مستقیم متوجه خود واحد تجاری دانست. این عوامل عبارتند از: اعطای بیش از حد اعتبار، مدیریت ناکارآمد، سرمایه ناکافی، خیانت و تقلب.

۲-۳- محتوای گزارش حسابرسی

قالب اصلی گزارش‌های حسابرسی را بندهایی شامل بندهای مقدماتی، بندهای شرط، بند اظهارنظر و بندهای بعد از اظهارنظر، تأکید بر مطلب خاص و سایر موارد توضیحی و قانونی شکل می‌دهد. با توجه به بررسی‌های انجام شده، عمده‌ترین موارد بندهای شرط که به صدور گزارش‌های مشروط منجر می‌شود، شامل بندهای محاسبه بهای تمام شده، مسائل مالیاتی، دریافت نکردن پاسخ تأییدیه‌های حسابرسی، تسعیر ارز به خصوص در سنوات اخیر، مسائل و ملاحظات خاص در صورتهای مالی تلفیقی، ذخیره کاهش ارزش سرمایه‌گذاری‌ها و موجودی کالا، مطالبات راكد و... است. همچنین اهم موارد در بندهای بعد از اظهارنظر حسابرس نیز شامل بندهای تأکید بر مطالب خاص و موارد عدم رعایت قانون تجارت است. در این پژوهش از هفت متغیر ارقام با ماهیت دارایی اعم از جاری یا غیر جاری، ارقام با ماهیت بدهی اعم از جاری و غیر جاری، ارقام درآمد یا هزینه، زیان انباشته، سرمایه در گردش، تداوم فعالیت و عدم توان پرداخت برای بررسی محتوای گزارش حسابرسان استفاده می‌شود.

۳- مروری بر پیشینه پژوهش

احدزاده نمین و کریمی پاشاکی (۱۴۰۰) به بررسی مدل پیش‌بینی ورشکستگی مالی با رویکرد دوسطحی در تحلیل پوششی داده‌ها با شاخص‌های نیمه مثبت و منفی پرداختند. برای انتخاب نسبت‌های مالی‌ای که همبستگی معنادارتری با وضعیت مالی شرکت دارند از رویکرد ترکیبی تحلیل رابطه خاکستری و تحلیل پوششی داده‌های دوسطحی استفاده شده است. ابتدا مدل تحلیل پوششی داده‌های دو سطحی برای شاخص‌های نیمه مثبت و منفی توسعه داده خواهد شد، سپس پیش‌بینی درستی ورشکستگی با عدم آن با استفاده از نتایج مدل پیشنهادی بررسی خواهد شد.

علی خانی و همکاران (۱۴۰۰) به بررسی ویژگی‌های کمیته حسابرسی و خوانایی گزارش حسابرسی پرداختند. نتایج حاصل از پژوهش نشان داد با توجه به نبود رابطه بین اندازه، استقلال و تخصص مالی اعضای کمیته حسابرسی با خوانایی گزارش حسابرسی، لزوم توجه به اثربخشی ویژگی‌های کمیته‌های حسابرسی از اهمیت بسیار زیادی دارد.

هارونکلایی و همکاران (۱۳۹۹) به بررسی تبیین عوامل مالی موثر بر خروج از درماندگی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران پرداختند. نتایج نشان داد نسبت‌های مالی بدهی‌های جاری به کل دارایی، سود خالص به فروش و فروش به دارایی جاری دارای بیش‌ترین قدرت تبیین خروج از درماندگی هستند.

پور طبرستانی (۱۳۹۸) تحقیقی با عنوان "کمّی‌سازی گزارش حسابرسان مستقل با رویکرد فازی و بررسی توان پیش‌بینی ورشکستگی گزارشات کمّی شده در مقایسه با نوع گزارش حسابرسی" انجام دادند. بدین منظور پس از تحلیل محتوای بندهای به تعداد ۱۱۴۰ گزارش حسابرسی در فاصله سالهای ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴ اقدام به کمّی‌سازی اظهارنظر کیفی حسابرسان نموده و در ادامه با استفاده از رگرسیون حداقل مربعات و الجیت ترکیبی، تاثیر امتیازات کمّی و اظهارنظر کیفی بر ورشکستگی مورد ارزیابی قرار گرفت. یافته‌ها نشان داد که امتیاز گزارش حسابرسی سال قبل بر شاخص ورشکستگی تاثیر منفی و معنی‌داری دارد، لکن نوع گزارش حسابرسی سال قبل و بندهای مربوط به مشکل تداوم فعالیت و دعوی حقوقی موجود در آن بر شاخص ورشکستگی در سال جاری تاثیر معنی‌داری ندارد. لذا می‌توان بیان نمود که نوع گزارش حسابرسی سال قبل و بندهای تداوم فعالیت موجود در آن جهت پیش‌بینی ورشکستگی در مقایسه با امتیاز گزارش حسابرسی فاقد محتوای اطلاعاتی است.

ویلیتی (۲۰۱۹) ارتباط بین تخصص مالی و صنعت اعضای کمیته حسابرسی و خوانایی موضوعات کلیدی حسابرسی در گزارش حسابرسی را بررسی کرد. نتایج حاصل از بررسی ۱۳۱۹ سال - شرکت بریتانیایی بین سالهای ۲۰۱۴ تا ۲۰۱۷ نشان داد که تخصص مالی و صنعت اعضای کمیته حسابرسی با خوانایی گزارش حسابرسی، رابطه مثبتی دارد. البته این ارتباط در خصوص ترکیب تخصص مالی و صنعت اعضای کمیته حسابرسی از تخصص مالی و صنعت اعضای کمیته حسابرسی به صورت جداگانه قویتر است.

بارکر و همکاران (۲۰۱۸) تحقیقی با عنوان " اثربخشی گزارش حسابرسی سال قبل از ورشکستگی" در کشور آمریکا، با تجزیه و تحلیل محتوای گزارشات حسابرسی شرکتهای ورشکسته در سال قبل از ورشکستگی، نشان دادند در ۷۰٪ موارد در گزارش حسابرسی سال قبل این شرکتهای بند تداوم فعالیت وجود ندارد، آنها گزارش دادند چنین نتیجه‌ای می‌تواند تردیدهایی موجود در خصوص صحت و قابلیت اطمینان این گزارشات را توجیه نماید.

یولیوانی و آراواتی (۲۰۱۷) پژوهشی با عنوان " تأثیر بحران مالی، سودآوری، اهرم و نقدینگی بر صدور گزارش حسابرسی تداوم فعالیت" در کشور اندوزی، با استفاده از تکنیک‌های اسناد کاوی و رگرسیون لجستیک انجام دادند. نتایج پژوهش نشان داد که بحران مالی تأثیر منفی بر صدور گزارش حسابرسی تداوم فعالیت توسط حسابرس دارد، آنها گزارش نمودند عواملی مانند سودآوری، نقدینگی و اهرم تأثیری بر صدور بند تداوم فعالیت در گزارش حسابرسی ندارند.

از کوردو و دیگران (۲۰۱۷) پژوهشی با عنوان " محتوای گزارش حسابرسی در سال قبل از ثبت ورشکستگی: شواهد تجربی از اسپانیا" انجام دادند. آنها شواهدی مبنی بر مفید بودن گزارشات حسابرسی در پیش‌بینی خطر پریشانی مالی ارائه نمودند.

۴- فرضیه‌های پژوهش

- فرضیه اول: بین افشاگری حسابرسی در مورد اقلامی با ماهیت دارایی و ورشکستگی شرکتهای رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه دوم: بین افشاگری حسابرسی در مورد اقلامی با ماهیت بدهی و ورشکستگی شرکتهای رابطه معناداری وجود دارد.
فرضیه سوم: بین افشاگری حسابرسی در نتایج عملیات و ورشکستگی شرکتهای رابطه معناداری وجود دارد.

۵- روش شناسی پژوهش

اطلاعات و داده‌های مورد نیاز برای آزمون فرضیه‌های پژوهش، از صورتهای مالی و گزارشهای مالی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران و همچنین، نرم افزار ره‌آورد نوین استخراج شد. داده‌های به کار رفته در این پژوهش بر پایه اطلاعات تاریخی شرکتهای به دست آمده‌اند و از سامانه بورس اوراق بهادار تهران و با استفاده از نرم افزار ره‌آورد نوین و صورتهای مالی شرکتهای نمونه گردآوری شده‌اند. محاسبه متغیرهای پژوهش در صفحه گسترده اکسل و تحلیل داده‌ها با استفاده از نرم افزار ره‌آورد نوین انجام شد. جامعه آماری این پژوهش، کلیه شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار طی دوره زمانی ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۸ (دوره ۵ ساله) است.

جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی شرکتهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران است که با تعدیل این جامعه با قید محدودیتهای زیر، نمونه آماری مشخص گردید.

قبل از سال مالی ۱۳۹۴ در بورس اوراق بهادار تهران پذیرفته شده باشند و نام آنها تا پایان سال ۱۳۹۸ از فهرست شرکتهای یاد شده حذف نشده باشند.

جزء شرکتهای سرمایه‌گذاری، مالی و واسطه‌گری مالی نباشند.

در طی دوره پژوهش، توقف فعالیت نداشته باشند و یا اقدام به تغییر سال مالی ننموده باشند.

سال مالی آنها منتهی به ۲۹ اسفند ماه باشند.

اطلاعات مورد نیاز متغیرهای پژوهش در خصوص آنها در دسترس باشند.

۶- مدل پژوهش و متغیرهای آن

مدل آزمون فرضیه‌ها با استفاده از مدل رگرسیونی لجستیک برگرفته از ایزکوتردو^۱ و همکاران (۲۰۱۸) و به صورت زیر می‌باشد:

$$\text{FAILED}_{it} = \beta_0 + \beta_1 \text{ASSETS}_{it} + \beta_2 \text{LIABIL}_{\text{CONTING}}_{it} + \beta_3 \text{RESULT}_{\text{PERIOD}}_{it} + \beta_4 \text{ACCUM}_{\text{LOSSES}}_{it} \\ + \beta_5 \text{GC}_{it} + \beta_6 \text{INSOLV}_{\text{PROCEED}}_{it} + \beta_7 \text{AGE}_{it} + \beta_8 \text{SIZE}_{it} + \beta_9 \text{WCTA}_{it} \\ + \beta_{10} \text{EBITTA}_{it} + \beta_{11} \text{BVETL}_{it} + \sum \text{IND}_{it} + \text{YEAR} + \varepsilon_{it}$$

متغیر وابسته در این پژوهش ورشکستگی مالی شرکت (FAILED) است. ورشکستگی در این تحقیق یک متغیر مجازی (صفر و یک) و متغیر یک وابسته است. به طوری که شرکت ورشکسته ارزش یک می‌گیرد در صورتی که گزارش سالیانه نهایی خود را در سال t ، پیش از ورود به ورشکستگی در سال بعد ($t+1$) صادر کرده باشد (ملاک تشخیص ورشکستگی شرکتهای، مشمول ماده ۱۴۱ بودن طبق قانون تجارت است)، و در غیر اینصورت مقدار آن برابر صفر است (شرکت غیر ورشکسته=۰).

1 Izquierdo

متغیرهای مستقل این تحقیق شامل افشاهای گزارش حسابرسی تبیین کننده ورشکستگی هستند که در چندین طبقه طبقه بندی می‌شوند:

داراییها (ASSETS): اگر در گزارش حسابرسی افشاگری در مورد اقلامی با ماهیت دارایی چه جاری و غیر جاری اعم از سرمایه گذارینها، داراییهای مشهود و نامشهود بیان شده باشد، ۱ و در غیر اینصورت صفر تعلق می‌گیرد.
 بدهیها (LIABIL_CONTING): اگر افشاگری در گزارش حسابرسی در مورد اقلامی با ماهیت بدهی اعم از بلندمدت و کوتاه مدت افشا شده باشد ۱ و در غیر اینصورت صفر تعلق می‌گیرد.
 نتایج عملیات (RESULT_PERIOD): متغیر دو وجهی با مقدرا یک در صورتی که حداقل یک یادداشت در مورد نتایج عملیات دوره جاری در گزارش حسابرسی افشا شده باشد و در غیر اینصورت صفر.

متغیرهای کنترلی این پژوهش عبارتند از:

سن شرکت (AGE_{it}): برای سنجش این متغیر از تعداد سالهای تاسیس شرکت تا سال مبنا شرکت i در سال t استفاده می‌شود.

اندازه شرکت ($SIZE_{it}$): برای محاسبه این متغیر از لگاریتم طبیعی کل داراییهای شرکت i در سال t استفاده می‌شود.
 سرمایه در گردش ($WCTA_{it}$): که از تفاضل داراییهای جاری و بدهیهای جاری بدست می‌آید.
 سود قبل از مالیات ($EBITTA_{it}$): عبارتست از سود قبل از مالیات به کل داراییهای شرکت i در سال t می‌باشد.
 اهرم مالی ($BVETL_{it}$): برای محاسبه این شاخص از تقسیم کل بدهیها به کل داراییها استفاده می‌شود.

۷- یافته‌های پژوهش

۷-۱- آمار توصیفی

آمار توصیفی پژوهش حاضر که شامل میانگین، میانه، حداکثر، حداقل، انحراف معیار، چولگی و ضریب کشیدگی می‌باشد به شرح نگاره (۱) است.

جدول (۱): آمار توصیفی متغیرها

شاخص	متغیر	میانگین	میانگین	میانگین	میانگین	میانگین	میانگین	میانگین
ورشکستگی		۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰
گزارش داراییها		۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰
گزارش بدهیها		۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰
سن شرکت		۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰
اندازه		۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰
سرمایه در گردش		۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰
سود قبل از مالیات		۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰
اهرم مالی		۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰	۰.۰۰۰۰۰۰

۷-۲- آزمون فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مقدار محاسبه شده‌ی آزمون برازش آکاییک و شوارز که هر دوی آن برای مدل لاجیت کمتر می‌باشند بنابراین جهت بررسی فرضیات تحقیق از مدل لاجیت استفاده گردید.

جدول ۲- نتایج برآورد مدل لوچیت

متغیر	نماد	ضرایب	انحراف معیار	آماره Z	سطح معناداری (prob)
گزارش دارایی‌ها	ASST	۰,۲۸۷۶۳۷	۰,۱۳۸۶۳۷	۲,۰۷۴۷۴۹	۰,۰۰۶۲
گزارش بدهی‌ها	LIABIL	-۰,۰۱۶۶۰۴	۰,۲۲۶۰۴۷	-۰,۰۷۳۴۵۳	۰,۹۴۱۴
نتایج عملیات	RESULT	۰,۱۳۵۹۸۹	۰,۲۵۵۷۵۵	۰,۵۳۱۷۱۵	۰,۵۹۴۹
سن شرکت	AGE	۰,۰۲۰۱۰۲	۰,۲۵۶۱۱۴	۰,۰۷۸۴۸۷	۰,۹۳۷۴
اندازه	SIZE	-۰,۰۱۹۷۰۱۶	۰,۰۷۴۰۶۸	-۲,۶۵۹۹۳۷	۰,۰۰۷۸
سرمایه در گردش	WCTA	-۰,۰۴۳۸۰۷	۰,۰۴۴۱۸۹	-۰,۹۹۱۳۵۷	۰,۳۲۱۵
سود قبل از مالیات	EBITA	-۴,۳۴۱۷۱۵	۰,۸۲۲۵۶۲	-۵,۲۷۸۲۸۶	۰,۰۰۰۰
اهرم مالی	BVELT	-۰,۰۱۹۵۰۹۰	۰,۱۱۵۵۷۷	-۱,۶۸۷۹۷۴	۰,۰۹۱۴
میانگین متغیر وابسته: ۰,۲۰۸۳۳۳					
آزمون برازش آکاییک (لاجیت): ۰,۰۹۰۱۱			آزمون برازش شوارز (لاجیت): ۰,۹۹۶۴		
آزمون برازش آکاییک (پروبیته): ۰,۹۱۷۵			آزمون برازش شوارز (پروبیته): ۱,۰۱۲۷		

۳-۷- نتایج حاصل از فرضیه اول تحقیق

با توجه به نتایج حاصل از جدول (۲) و سطح معنی داری محاسبه شده می‌توان بیان داشت: متغیر افشاگری حسابرسی در مورد اقلامی با ماهیت دارایی که سطح معنی داری آن کوچکتر از سطح خطاست ($\text{prob} < 0.05$)، بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد ضریب و آماره Z مربوط به این متغیر نشان دهنده این است که بین افشاگری حسابرسی در مورد اقلامی با ماهیت دارایی و ورشکستگی شرکتها رابطه معناداری وجود دارد. از نظر علایم پارامترهای برآوردی، علامت متغیر مثبت می باشد، لذا با افزایش (کاهش) افشاگری حسابرسی در مورد اقلامی با ماهیت دارایی در شرکت‌های مورد بررسی احتمال ورشکستگی شرکت افزایش (کاهش) می یابد.

۴-۷- نتایج حاصل از فرضیه دوم تحقیق

متغیر افشاگری حسابرسی در مورد اقلامی با ماهیت بدهی که سطح معنی داری آن بزرگتر از سطح خطاست ($\text{prob} > 0.05$)، بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد ضریب و آماره Z مربوط به این متغیر نشان دهنده این است که بین افشاگری حسابرسی در مورد اقلامی با ماهیت بدهی و ورشکستگی شرکتها رابطه معناداری وجود ندارد.

۵-۷- نتایج حاصل از فرضیه سوم تحقیق

متغیر افشاگری حسابرسی در مورد نتایج عملیات که سطح معنی داری آن بزرگتر از سطح خطاست ($\text{prob} > 0.05$)، بنابراین در سطح اطمینان ۹۵ درصد ضریب و آماره Z مربوط به این متغیر نشان دهنده این است که بین افشاگری حسابرسی در مورد نتایج عملیات و ورشکستگی شرکتها رابطه معناداری وجود ندارد.

۸- نتیجه‌گیری

نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌های پژوهش نشان می‌دهد بین افشای اطلاعات در گزارش حسابرسی در مورد بدهی‌ها (فرضیه ۲)، نتایج عملیات در سال جاری (فرضیه ۳) و شاخص ورشکستگی شرکت ارتباط معناداری وجود ندارد. این در حالی است که محتوای گزارش حسابرسی دارای افشائیات در مورد اقلام با ماهیت دارایی (فرضیه ۱) با شاخص ورشکستگی، ارتباط معنادار دارند. بنابر نتایج این تحقیق، دارایی‌ها به عنوان مهمترین عوامل تبیین کننده ورشکستگی شرکتها در بورس اوراق بهادار تهران شناسایی شد.

همچنین نتیجه فرضیه اول تحقیق با پژوهش‌های ایزکوئردو و همکاران (۲۰۱۸) و از کوردو^۱ و همکاران (۲۰۱۷) مطابقت دارد و نتیجه فرضیه دوم تحقیق خلاف جهت با پژوهش‌های ایزکوئردو و همکاران (۲۰۱۸) و از کوردو^۱ و همکاران (۲۰۱۷) می باشد و نتیجه فرضیه سوم تحقیق خلاف جهت با پژوهش ایزکوئردو و همکاران (۲۰۱۸) می باشد.

۸-۱- پیشنهادات حاصل از یافته‌های پژوهش

در خصوص نتایج حاصل از فرضیه اول تحقیق پیشنهاد می‌شود: در خصوص نتایج حاصل از فرضیه اول تحقیق حاضر بانک‌ها و اعتبار دهندگان، در هنگام اعطای اعتبار به شرکتها، و همچنین سرمایه‌گذاران در زمان تصمیمات سرمایه‌گذاری؛ اگر تمایل دارند از احتمال ورشکستگی شرکت‌های مورد نظرشان اطلاع کسب کنند، به گزارشات حسابرسی شرکت و به ویژه افشاگری حسابرسی در مورد اقلامی با ماهیت دارایی چه جاری و غیر جاری اعم از سرمایه‌گذاریها، داراییهای مشهود و نامشهود به عنوان شاخصی جهت پیش بینی احتمال ورشکستگی شرکت توجه ویژه ای داشته باشند. به حسابرسان پیشنهاد می‌گردد در حسابرسی خود به اقلامی با ماهیت دارایی به عنوان عاملی اثر گذار بر ورشکستگی شرکتها توجه ویژه ای داشته باشند.

در خصوص نتایج حاصل از فرضیه دوم تحقیق پیشنهاد می‌شود: در خصوص نتایج حاصل از فرضیه دوم تحقیق حاضر؛ با توجه به عدم رابطه بین افشاگری حسابرسی در مورد اقلامی با ماهیت بدهی و ورشکستگی شرکتها پیشنهاد می‌شود که بانک‌ها و اعتبار دهندگان، در هنگام اعطای اعتبار به شرکتها، و همچنین سرمایه‌گذاران در زمان تصمیمات سرمایه‌گذاری؛ اثرات افشاگری حسابرسی در مورد اقلامی با ماهیت بدهی بر ورشکستگی شرکتها را مورد توجه قرار ندهند.

در خصوص نتایج حاصل از فرضیه سوم تحقیق پیشنهاد می‌شود: در خصوص نتایج حاصل از فرضیه سوم تحقیق حاضر؛ با توجه به عدم رابطه بین افشاگری حسابرسی در مورد نتایج عملیات و ورشکستگی شرکتها پیشنهاد می‌شود سرمایه‌گذاران، تحلیل گران مالی و اعتبار دهندگان به این نکته توجه نمایند که افشاگری حسابرسی در مورد نتایج عملیات نمی‌تواند در اخذ تصمیمات سرمایه‌گذاری، برای سرمایه‌گذاران اطلاعات مفید و مربوطی را در خصوص وضعیت ورشکستگی شرکت ارائه دهد لذا در هنگام اخذ تصمیمات سرمایه‌گذاری خود تاثیر افشاگری حسابرسی در مورد نتایج عملیات بر ورشکستگی شرکت‌ها را مورد توجه قرار ندهند.

منابع

۱. احدزاده نمین، مهناز، کریمی پاشاکی، مجتبی (۱۴۰۰) مدل پیش‌بینی ورشکستگی مالی با رویکرد دوسطحی در تحلیل پوششی داده‌ها با شاخص‌های نیمه مثبت و منفی. تصمیم‌گیری و تحقیق در عملیات. مقالات آماده انتشار، پذیرفته‌شده انتشار آنلاین از تاریخ ۰۸ مهر ۱۴۰۰.
۲. صالحی، مهدی و بیگی، ریحانه. (۱۳۹۲). کاربرد الگوریتم فاخته در پیش‌بینی ورشکستگی شرکت‌های پذیرفته شده. یازدهمین همایش ملی حسابداری ایران.
۳. علی‌خانی، مرضیه، مران‌جوری، مهدی، داوودی، سمانه (۱۴۰۰) به بررسی ویژگی‌های کمیته حسابرسی و خوانایی گزارش حسابرسی. بررسی‌های حسابداری و حسابرسی. دوره ۲۸، شماره ۱، ۱۴۰۰، صفحه ۱۰۱-۸۰.
۴. هارونکلایی، کاظم، نبوی چاشمی، سیدعلی، برزگر، قدرت‌الله، داداشی، ایمان (۱۳۹۹) تبیین عوامل مالی موثر بر خروج از درماندگی شرکت‌های پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران. مدل‌سازی اقتصادی. دوره ۱۴، شماره ۵۰ - شماره پیاپی ۵۰ تابستان ۱۳۹۹ صفحه ۱۲۹-۱۰۳.
۵. منصورفر، غلامرضا و غیور، فرزاد و لطفی، بهناز. (۱۳۹۲). ترکیب اجزای جریان نقد و پیش‌بینی درماندگی مالی در بورس اوراق بهادار تهران. تحقیقات حسابداری و حسابرسی
۶. موسوی شیری، محمود و طبرستانی، محمدرضا. (۱۳۸۸). پیش‌بینی درماندگی مالی با استفاده از تحلیل پوششی داده‌ها. تحقیقات حسابداری و حسابرسی
7. Altman, E.L. (September 1968). Financial ratios, discriminant analysis and the prediction of corporate bankruptcy. *Journal of Finance*, Vol. 23, 589-609.
8. Barker, C. (2018). Audit Effectiveness Prior to Bankruptcy, *Accounting, Organizations and Society*, 37(7), 500- 517.
9. Newton, G. W. (2010). "Bankruptcy and
10. *Insolvency Accounting, Practice and Procedure*". Vol. 1, Pp. 4-21.
11. Yuliyani, N.M.A., Erawati, N.M.A. (2017). Pengaruh financial distress, profitabilitas, leverage dan likuiditas pada opini audit going concern. *EJurnal Akuntansi Universitas Udayana*, 19(2), 1490 - 1520.

